

Т. В. ЄВЧУК

<https://orcid.org/0000-0001-7952-6491>

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

ДІЯЛЬНІСТЬ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЇЇ НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Наукові праці МАУП. Серія Юридичні науки, 2018, вип. 56(2), с. 95–99

<https://doi.org/10.32689-2522-4603-2018-02-95-99>

Порушено питання щодо недостатнього нормативного забезпечення діяльності Національної поліції. Зазначений аспект у сфері діяльності Національної поліції є досить чутливим, адже, якщо спочатку до створення нової поліції довіра була досить високою, то нині рівень довіри суттєво знизився. Для пояснення такого явища є ряд причин, однією з головних серед них є недостатність юридичного забезпечення діяльності Національної поліції. Аналіз наявного юридичного забезпечення свідчить, що існують застарілі нормативні акти, які були прийняті ще задовго до появи Національної поліції, проте вони є чинними і працівники Національної поліції керуються ними у своїй діяльності.

Після Революція Гідності було проведено досить велике реформування правоохоронних органів і насамперед — міліції. Замість міліції була сформована Національна поліція, яка офіційно почала працювати 2 липня 2015 року, з прийняттям Закону України “Про Національну поліцію”. Слід зауважити, що з прийняттям цього Закону було прийнято ряд нормативних актів, які деталізували питання діяльності Національної поліції. Водночас ще не всі аспекти діяльності Національної поліції врегульовані, оскільки в Законі України “Про Національну поліцію” визначено тільки стратегічні напрями діяльності поліції, але ще багато питань залишаються неврегульованими.

Таким чином, метою дослідження є визначити, які питання діяльності Національної поліції, особливо у сфері охорони публічного порядку та публічної безпеки, ще не врегульовано, та запропонувати відповідні нормативні акти щодо їх врегулювання.

Серед нормативних документів, які мали забезпечувати діяльність Національної поліції після Революції Гідності, — Закон України “Про національну поліцію” [1], Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 року № 877 “Про затвердження Положення про Національну поліцію” [2], Наказ Національної поліції України від 06.11.2015 року № 73 “Про затвердження Положення про Департамент патрульної поліції” [3] та ряд ін. Проте існує багато нормативних документів, які були прийняті ще під час існування міліції і які є чинними й досі. Серед них можна назвати Статут патрульно-постової служби міліції, який було затверджено у 1994 році [4] і є дійсним і чинним у роботі нової патрульної поліції. Також це стосується й багатьох інших нормативних актів.

Зазначений аспект у сфері діяльності Національної поліції є досить важливим, адже, якщо спочатку до створення нової поліції довіра була досить високою, то після кількох років її діяльності показники довіри знизилися суттєво. Звичайно, для цього є цілий ряд причин, але однією з головних є відсутність чіткого нормативного забезпечення діяльності Національної поліції.

Із аналізу діяльності Національної поліції та юридичної літератури можна зазначити, що в нормативному забезпеченні діяльності Національної поліції існують певні проблеми, які можна класифікувати наступним чином:

- Діяльність Національної поліції в окремих випадках ще не визначена нормативними актами у зв'язку з тим, що змінилися певні правовідносини, які не визначені нормативними актами. Наприклад, як свідчать деякі дослідження, загалом не визначено мету діяльності Національної поліції. А. Є. Крищенко стверджує, що мету діяльності Національної поліції ще не прописано ані в Положенні про Національну поліцію, яке затверджено Постановою Кабінету Міністрів України, ані в інших нормативно-правових актах [5]. Тобто Національна поліція виконує свої обов'язки, але з якою метою це робиться — детально не визначено.
- Окремі аспекти діяльності Національної поліції співпадають з діяльністю міліції України, яка припинила своє існування, але нові нормативні акти ще не розроблено і навіть немає бажання розробляти такі нормативні акти. Наприклад, Постанова КМУ від 17.12.2008 року № 1102 “Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках” [6], Постанова КМУ від 17.12.2008 року № 1103 “Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду” [7], Постанова КМУ від 17.12.2008 року № 1086 “Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення” [8] та ряд інших, що не змінені, або внесені зміни є досить некоректними. У п. 4 Постанови КМУ від 17.12.2008 року № 1103

“Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп’яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду” вказано, що огляд на місці зупинки транспортного засобу проводиться у присутності двох свідків, проте не можуть залучатися як свідки працівники Національної поліції або особи, щодо неупередженості яких є сумніви [7]. Водночас виникає питання про те, хто має визначати неупередженість цих осіб, адже порушник може в будь-якому разі заявити, що свідки ставилися до нього упереджено.

- Нове законодавство ввело в обіг цілий ряд нових термінів, як-то: “публічний порядок”, “публічна безпека”, “полицейське піклування” та інші, але чіткого тлумачення ні в законодавстві, ні в юридичній літературі ще немає, тому нормативні акти є певною мірою незрозумілими як для громадян, так і для працівників Національної поліції.
- Національна поліція, ще не має достатнього досвіду в питаннях охорони публічного порядку та публічної безпеки, на основі якого можна робити певні узагальнення, особливо у сфері охорони публічного порядку та публічної безпеки. Особливо важливим є підготовка особового складу, але щодо, наприклад, застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї, то окремі положення у згаданій сфері регулюються наказом МВС України “Про затвердження курсу стрільби із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами” [9] і відповідно вони є застарілими.

З метою вдосконалення існуючої системи нормативного забезпечення Національної поліції можна запропонувати наступні кроки:

1. Проводити детальний аналіз усіх випадків застосування зброї працівниками Національної поліції та на основі цього аналізу вносити відповідні зміни до нормативних актів.
2. Чітко визначати пріоритети в системі забезпечення діяльності Національної поліції у сфері охорони публічного порядку та публічної безпеки і поступово застосовувати нові та ефективні методи.
3. Постійно проводити перепідготовку працівників патрульної служби у підрозділах та в регіонах, при цьому не викликати їх до Національної академії внутрішніх справ, а проводити такі заходи на місцях.
4. Аналізувати і вивчати всі випадки порушень з боку працівників Національної поліції, доводити до всього особового складу, що помилки, які ними допускаються, насамперед, шкодять їм самим.
5. Створювати постійний резерв кандидатів для патрульної служби, використовуючи, наприклад, систему підготовки суддів, які після проходження навчання перебувають у резерві і які мають окремий рейтинг, а не проводити набір тільки у разі потреби.
6. Щодо підвищення якості нормативного забезпечення діяльності Національної поліції необхідно ширше використовувати можливості

юридичних навчальних закладів, які б могли готувати певні проекти нормативних актів і при цьому сприяти поширенню створення позитивного іміджу для працівників Національної поліції.

7. Частіше використовувати засоби масової інформації як для роз'яснень чинного законодавства, так і збирання інформації, що становить певний інтерес для підготовки нормативних актів в діяльності Національної поліції.
8. Розробити заходи щодо залучення до охорони публічного порядку та публічної безпеки добровольців, тобто створювати спеціальні загони, звичайно, які б не були схожі на добровільні народні дружини.

Отже, керівництво Національної поліції та керівництво МВС України недостатньо приділяють уваги питанням нормативного забезпечення діяльності поліцейських. Як результат, вони допускають багато помилок у своїй практичній діяльності, що відбивається на іміджі поліції загалом. Автором запропоновано ряд заходів, які б сприяли підвищенню рівня ефективності діяльності Національної поліції, а також нормативного забезпечення такої діяльності. Серед них основними напрямками є: підвищення рівня взаємодії Національної поліції та громадян у сфері охорони публічного порядку та публічної безпеки, а також використання засобів масової інформації. Проте цей зв'язок має бути активним і всі пропозиції громадян та засобів масової інформації мають враховуватися у процесі підготовки нормативних документів. Необхідним також є створення відповідних законів допомоги працівникам поліції, які б також сприяли підвищенню рівня охорони публічного порядку та публічної безпеки. Для цього необхідно значно активніше залучати громадян до заходів, які проводяться працівниками поліції. При цьому важливу роль мають відігравати також контакти Національної поліції із засобами масової інформації.

Джерела

---

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877 [Електронний ресурс] // Законодавство України: Верховна Рада України. Website. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>
3. Про затвердження Положення про Департамент патрульної поліції: Наказ Національної поліції України від 06.11.2015 р. № 73 [Електронний ресурс] // Патрульна поліція: веб-сайт. URL: http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/Polozhennya_DPP_zi_zminamy_vid_31_10_16.pdf
4. Про затвердження Статуту патрульно-постової служби міліції України: Наказ МВС України № 404 від 28.07.1994 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України: Верховна Рада України. Website. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0213-94>
5. Крищенко А. Є. Завдання та функції національної поліції як учасника адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку // Наук. вісн. НАВСУ. 2017. № 2. С. 121–130.

6. Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 року № 1102 [Електронний ресурс] // Законодавство України: Верховна Рада України. Website. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-%D0%BF>
7. Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 р. № 1103 [Електронний ресурс] // Законодавство України: Верховна Рада України. Website. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008-%D0%BF>
8. Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 р. № 1086 [Електронний ресурс] // Законодавство України: Верховна Рада України. Website. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1086-2008-%D0%BF>
9. Про затвердження курсу стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами: Наказ МВС України від 7 вересня 2011 р. № 658. Київ: Вид. Паливода, 2014. 61 с.

Yevchuk T. V. Activities of the Patrol Service of the National Police of Ukraine and its Regulatory Support in the Field of Public Procurement and Public Safety.

The article raises the issue of normative provision of the activities of the National Police. Today, this aspect of the activities of the National Police is quite important, because if the credibility of the new police was initially high enough, then the level of trust has now dropped significantly. There are several reasons for explaining this phenomenon, but one of the main issues is the lack of legal support for the National Police. The analysis in the article shows that there are regulatory acts that were adopted long before the National Police appeared, but they are valid and the National Police officers use them in their activities. This state of affairs shows that the leadership of the National Police and the leadership of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine do not pay enough attention to the normative provision of police activity. As a result, they admit a lot of mistakes in their practice, which affects the image of the police as a whole. The author proposed a number of measures that would enhance the effectiveness of the National Police, as well as the normative provision of such activities. The main directions of the propositions are to increase the level of interaction between the National Police and citizens in the field of public order and public security, as well as the use of mass media. However, this link should be active and all the proposals of citizens and the media should be taken into account in the process of preparation of normative documents.

It is also necessary to create appropriate police assistance units, which would also help to increase the level of protection of public order and public safety. To this end, it is necessary to involve citizens more actively in the activities carried out by police officers. Police contacts with the media should play a big role too.

<https://doi.org/10.32689-2522-4603-2018-02-95-99>

Надійшла 9 жовтня 2018 р.